

AVKP actueel

Nr. 82, november 2019

Nieuwsbrief van de Archeologische Vereniging Kempen- en Peelland
AWN afd. 23

Verenigingsruimte AVKP

Erfgoedhuis, Gasfabriek 2, Eindhoven, 040-2388899

Correspondentieadres AVKP

van Wassenhovestraat 54, 5613 LL Eindhoven, awnafdeling23@gmail.com www.awn-archeologie.nl/23/

Redactie

Ellen van der Steen tel. 040-2910855, avkpactueel@gmail.com (eindredactie en layout)
Peter Seinen en Tonnie van de Rijdt (redactieleden)

ACTIVITEITENKALENDER

NOVEMBER

8-10 Weekend romeins Trier, zie Actueel 81
Wo 20 Lezing Oud Vuil Nieuwe Inzichten door
Kasper van den Berghe, pag 3

DECEMBER

Va 23 Vakantiesluiting Erfgoedhuis t/m 3 januari,
pag 3

JANUARI

Wo 8 Nieuwjaarsborrel met lezing**
Wo 20 Bijeenkomst Slothe Bruheze in Brouw-
huis, p 12

Over de activiteiten met:

één ster* wordt u nog geïnformeerd
twee sterren** datum onder voorbehoud

WIST U DAT...

... Helmond in 100 stukskes 'de grote archeologie(publieks)prijs Nederland' heeft gewonnen. Gefeliciteerd Theo en de rest van het team! zie pag 10
... je mee kunt doen aan een onderzoek naar Slotje Bruheze, pag 12
... je eigen vondsten mee voor determinatie tijdens de lezing op 20 november, zie pag 3
... het boek met de resultaten van de WIMA wordt gepresenteerd tijdens de Reuvensdagen, pag 23
... we filmers zoeken om het archeologisch proces vast te leggen. pag 20
... het Erfgoedhuis tijdens de kerstvakantie gesloten is van maandag 23 december tot en met vrijdag 3 januari, pag 3.

ACTIVITEITENKALENDER 2019/2020

		November		November		November		November/December
	Wk			Wk		Wk		Wk
	45			46		47		48
Ma	4			11	GLOW	18	GLOW	25
Di	5			12	GLOW	19		26
Wo	6	BV AVKP		13	GLOW	20	Lezing Kasper van den Bergh	27
Do	7			14	GLOW	21		28
Vr	8			15	GLOW	22		29
Za	9	GLOW / basiscursus archeologie		16	GLOW	23	basiscursus archeologie	30
Zo	10	GLOW		17	GLOW	24		1

		December		December		December		December
	Wk			Wk		Wk		Wk
	49			50		51		52
Ma	2			9		16		23
Di	3			10		17		24
Wo	4			11	BV AVKP	18		25 Kerst
Do	5			12		19		26 Kerst
Vr	6			13		20		27
Za	7	basiscursus archeologie		14	basiscursus archeologie	21		28
Zo	8			15		22		29

		Januari		Januari		Januari		Januari
	Wk			Wk		Wk		Wk
	1			2		3		4
Ma	30			6		13		20
Di	31	Oudjaar		7		14		21
Wo	1	Nieuwjaar		8	Nieuwjaarsborrel	15		22
Do	2			9		16		23
Vr	3			10		17		24
Za	4			11	basiscursus archeologie	18		25 basiscursus archeologie
Zo	5			12		19		26

		Januari/Februari		Februari		Februari		Februari
	Wk			Wk		Wk		Wk
	5			6		7		8
Ma	27			3		10		17
Di	28			4		11		18
Wo	29			5		12		19 Lezing ntb
Do	30			6		13		20
Vr	31			7		14		21
Za	1			8	afsluiting basiscursus archeologie	15		22
Zo	2			9		16		23
		Werkavonden Vergaderingen		Excursie / veldloop Cursus		Feestdagen Feesten & borrels		Lezingen / symposia Deadlines

CURSUSSEN, LEZINGEN EN EXCURSIES

Lezingen

20 november Oud Vuil, Nieuwe Inzichten....

Archeoloog Kasper van den Berghe geeft een lezing over hoe afval ons vertelt wie we zijn, wat onze stand van kennis en techniek is en hoe we omgaan met elkaar en de ruimte om ons heen.

Lees meer op pagina 11.

Alle lezingen in het Erfgoedhuis Eindhoven beginnen om 20 uur. De lezingen zijn gratis en ook toegankelijk voor niet-leden.

NIEUWS UIT HET ERFGOEDHUIS

Volg het Erfgoedhuis Eindhoven op www.erfgoedhuiseindhoven.nl, www.facebook.com/erfgoedhuiseindhoven en instagram [erfgoedhuiseindhoven](https://www.instagram.com/erfgoedhuiseindhoven). Volg de ArcheoHotspots op: www.archeohotspots.nl en [twitter@ArcheoHotspots](https://twitter.com/ArcheoHotspots)

Vondsten wassen van de opgraving Vestdijk-Eindhoven

Tijdens deze opgraving zijn er 9 kratten met vondsten gevonden, die moeten worden gewassen. Dit gaan we doen onder leiding van Dirk en Paul, op de woensdagavonden. Enthousias-telingen (**ook niet leden van de AVKP**) die overdag op de maandag, dinsdag of donderdag willen wassen kunnen dit op de woensdagavond aangeven bij Dirk Vlasblom of [per mail](#).

Sluiting Kerst

Het Erfgoedhuis Eindhoven is gesloten tijdens de kerstvakantie van maandag 23 december tot en met vrijdag 3 januari. Dit onder meer vanwege de lage bezetting op dit moment en omdat kerst en nieuwjaar op woensdagen vallen is het Erfgoed-huis ook tijdens de twee woensdagavonden gesloten.

Krullende tenen

Dit jaar vonden in het weekeinde van 12-13 oktober ook in Eindhoven de Nationale Archeologie Dagen plaats. Het Erfgoedhuis Eindhoven was op zondag onbereikbaar vanwege de jaarlijkse mara-thon, daarom vond dit evenement eveneens in Eindhoven, maar in het Prehistorisch Dorp plaats. Wel jammer dat het slechts via Facebook bekend was gemaakt en niet via de gedrukte pers. Toch ging het goed, vrijwilligers van de Archeologische Vereniging hielpen de vele bezoekers met uitleg. Graven in de zandbak, kijken in de 3D bril, micro-scopisch onderzoek, scherven puzzelen: het kon allemaal.

Ongeveer 15 keer liet men oude dingen determineren waaronder twee archeologische voorwerpen: een gepolijste stenen bijl uit Drenthe en een Romeinse fibula uit de buurt van Nijmegen. Men kon ook worden rondgeleid door mede-werkers van het Prehistorisch Dorp. Ik (N.A.) liep mee in wat men daar de Adellijke Hoeve noemt. Die hoeve is een reconstructie van een bootvormig huis uit de tiende eeuw, in 1991 opgraven in Blixembosch (Eindhoven). Ik blijf me ergeren aan de beide dakkapellen midden op de nok van dit gebouw: in een serieus archeologisch openlucht-museum kan dat niet. Maar dat was niet het enige. Met krullende tenen hoorde ik in het boothuis een gefantaseerd verhaal aan van een koning die daar woonde. Huh, een koning? Moet het publiek wijzer worden met deze nep-geschiedenis? De rondleiders van het Prehistorisch Dorp zouden scholing moeten krijgen voordat ze een rondleiding geven, dan kan het publiek ook echte geschiedenis leren. Onderweg naar die 'Adellijke Hoeve' zagen we nog twee kubusvormige gedrochten van schapen. Ik hoorde een opmerking dat hier beter Kempische heideschapen hadden moeten staan.....

Kort leven voor Arch

De uitgever van het glossy tijdschrift Arch is geruisloos failliet gegaan. Arch bestond sinds mei 2017. Er verschenen acht afleveringen, de laatste in februari dit jaar. Dezelfde uitgever gaf in 2018 het mooi vormgegeven *Jaarboek Nederlandse Archeologie 2017* uit.

ARCHEOLOGISCH ONDERZOEK IN DE REGIO

(door Ria Berkvens, regioarcheoloog Omgevingsdienst Zuidoost-Brabant)

Locatie	Uitvoerende instantie	(vermoedelijke) uitvoeringsperiode
Oirschot – Wegenstructuur Brainport Park/Aarlese Heide (opgraving)	Archol	Dec 2019 – jan 2020
N69 - Valkenswaard (opgraving en proefsleuven)	RAAP	2020
N69 – Veldhoven (proefsleuven en mogelijke opgraving)	RAAP	Nov 2019 - 2020
Eindhoven – City Wall Stadhuisplein (opgraving)	BAAC	2020
Bakel – Bakelse Plassen, Achter de Berken (proefsleuven)	??	2020
Eersel – Postels Huufke (proefsleuven)	??	2020
Eindhoven – Strijpsestraat (archeologische begeleiding)	??	2020
Eindhoven – Stratumsewijk (opgraving)	??	2020
Reusel – Rijpershoek (proefsleuven)	??	2020
Dommelen – Bergstraat 54-60 (proefsleuven)	??	2020
Beek en Donk – Laarsche Velden (proefsleuven)	??	2020
Mierlo – Burg. Termeerstraat (proefsleuven)	??	2020
Budel – De Kleine Wereld (opgraving)	??	2020
Bladel – 't Spant (proefsleuven)	??	2020
Leende – Julianastraat 25 (proefsleuven en archeologische begeleiding)	??	2020
Valkenswaard – Barentzstraat (proefsleuven)	Transect	Nov-dec 2019
Valkenswaard - Peperstraat 1-5a (proefsleuven met mogelijk doorstart)	??	2020
Hoogeloon – Hoofdstraat (opgraving)	??	2020
Hapert – Steenakkers (archeologisch begeleiding)	RAAP?	2020
Bladel – Markt 22-23a (proefsleuven)	??	2020
Valkenswaard – Luikerweg Bypass (proefsleuven)	??	2020
Waalre – Markt 14 (proefsleuven)	??	2020
Deurne – Kleine Bottel (proefsleuven)	??	2020
Reusel – Wilhelminalaan 71-75 (proefsleuven)	??	2020
Eersel/Bergeijk – Diepveldenweg (proefsleuven met doorstart opgraving)	??	2020
Hulsel – Kanten (proefsleuven)	??	2020

BERICHTEN UIT DE REGIO

ArcheoHotspot Boxtel toont bodemschatten uit proefsleuven

Ter voorbereiding van de nieuwe woonwijk Heem van Selis heeft BAAC in 2017 een proefsleuven-onderzoek uitgevoerd. Vondsten uit opgravingen en zeker uit proefsloeven verdwijnen als regel na onderzoek in het provinciaal depot. De Archeologische Werkgroep van de heemkundekring slaagde erin nu reeds een tentoonstelling te organiseren van de mooiste vondsten. In 105 proefsleuven is onder meer vuursteen gevonden, de contouren van een reeds verdwenen grafheuvel, een flinke maalsteen, veel aardewerk uit de ijzertijd en materiaal uit latere perioden. Het gebied is mogelijk al 4000 jaar bewoond. Dat is ouder dan in de kern van Boxtel. Uit de recente geschiedenis dateert een loopgraaf uit 1944.

In de ArcheoHotspot zijn leden van de archeologische werkgroep flink aan te puzzelen geweest met de vele aardewerkscherven. Een aantal potten kon worden gerestaureerd, een nauwkeurig en tijdrovend werkje. Tijdens de Nationale Archeologie Dagen mochten ook bezoekers gaan puzzelen. Daar is gretig gebruik van gemaakt.

Sina van Alphen – van de Ven opende samen met haar kleinzoon de tentoonstelling op zaterdagochtend tijdens de Nationale Archeologie Dagen. Sina heeft hel leven in het gebied Selissen gewoond. Haar familie boert hier al vele generaties, al minstens sinds 1830. Sina weet nog hoe haar vader in 1944 door de Duitsers gedwongen werd mensen bijeen te brengen om die loopgraaf te graven.

De tentoonstelling is nog tot eind dit jaar in de ArcheoHotspot in het Oertijdmuseum te bezoeken.

Het proefsleuvenonderzoek krijgt een vervolg met definitieve opgravingen op zes locaties.

Jose Poort, Dik Bol en Carlo Spee

Laatmiddeleeuws erf aan de Kerkstraat in Hapert

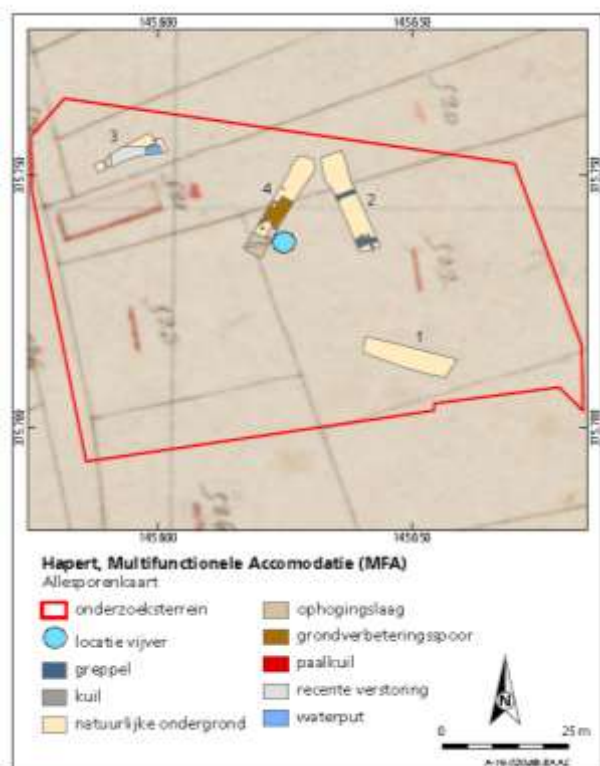
In opdracht van gemeente Bladel heeft BAAC op 4 juli 2019 een proefsleuvenonderzoek uitgevoerd in het plangebied multifunctionele accommodatie (MFA) te Hapert. Aanleiding voor het onderzoek zijn plannen voor de bouw van een dorpscentrum waarbij de in het plangebied aanwezige Sint-Severinuskerk onderdeel gaat uitmaken van deze accommodatie.

Het onderzoeksterrein maakt deel uit van de flank van een dekzandrug naar een fluvioperiglaciaal dal. Het plangebied loopt geleidelijk af in oostelijke richting. Dit hoogteverloop is van oorsprong groter geweest door het verschil in bodemontwikkeling: op de hogere en dus drogere delen van het landschap

heeft zich een dikkere natuurlijke bodem ontwikkeld dan in het lagere deel. Op de hogere delen van het onderzoeksterrein zijn van nature veldpodzolgronden ontstaan. In de laagste delen van het onderzoeksterrein heeft geen duidelijke inspoeling plaatsgevonden en kan de bodem worden geïnterpreteerd als een gooreerd-grond. Vanaf de late middeleeuwen heeft in het onderzoeksterrein plaggenbemesting plaatsgevonden, waardoor de (al dan niet verploegde) natuurlijke bodem is afgedekt geraakt met een dik cultuurdek. Door de dikte van het plaggendeek (75 tot 110 cm) is de natuurlijke ondergrond over het algemeen niet verstoord.

Afb 3.4. Allesporenkaart met de kadastrale minuut uit 1828

In het noordelijke deel van het terrein zijn sporen aangetroffen van bewoning en percelering uit de middeleeuwen tot de nieuwe tijd. Twee greppels komen overeen met de kadastrale minuut uit 1828 en zijn dus onderdeel van de percelering zoals die in de negentiende eeuw aanwezig was. In het noordwesten van het onderzoeksterrein ligt een waterput, die qua locatie bij (de voorganger van) het erf lijkt te horen dat te zien is op de kadastrale minuut. De scherf uit de waterput heeft een datering van 1150-1350, wat een mogelijk middel-eeuwse datering voor de waterput oplevert. De overige sporen zijn lastiger te interpreteren. De aangetroffen paalkuilen zijn ondiep en bevatten geen vondstmateriaal. Het

is door de omvang van het onderzoek nog niet duidelijk of ze deel uitmaken van een structuur. Op basis van de vulling kunnen ze als middeleeuws of jonger worden gedateerd. Een kuil en twee greppels in het oosten van het onderzoeksterrein zouden onderdeel kunnen uitmaken van het erf en/of een oudere terreinindeling. Gezien de aanwezigheid van een waterput, kuil en paalsporen is er zeker bewoning geweest langs de huidige Kerkstraat. Samen vormen ze één vindplaats.

De archeologische sporen zijn goed bewaard doordat ze zijn afgedekt met een plaggendeek. Bewonings- en perceleringssporen uit deze periode worden vaker bij archeologisch onderzoek aangetroffen. Maar in Hapert zelf is slechts één vindplaats uit de late middeleeuwen – nieuwe tijd bekend. In Hapert zijn twee historische kernen aanwezig, waarvan de ouderdom nog onduidelijk is. Onderzoek naar deze vindplaats kan bijdragen aan het beantwoorden van vragen over de bewoningsgeschiedenis van Hapert in het bijzonder en over het verplaatsen danwel consolidatie van dorpen in de middeleeuwen in het algemeen.

Bron: Hapert plangebied MFA Inventariserend veldonderzoek door middel van proefsleuven (BAAC-project A-19.0204), auteur N.H. Lameris, sept. 2019

Vondsten uit oude Eindhovense opgravingen

De eerste archeologische werkgroep in Eindhoven bestond uit een actieve groep jonge vrijwilligers van de Nederlandse Jeugdbond ter Bestudering van de Geschiedenis. Ze verrichtten zelf opgravingen en waren vooral actief in de jaren 1969-1974. Vondsten van hun opgravingen zijn in de loop van de afgelopen decennia overgebracht naar het archeologisch depot in Eindhoven. Een van de vroegere leden, die nu in Leidschendam woont, bleek nog vondsten te bewaren van twee opgravingen. In oktober zijn ze geschonken aan het depot in Eindhoven en zijn ze bij hem thuis opgehaald.

Van een opgraving in 1969 in het tracé van de Poot van Metz (A2) op het terrein van het vroegere buurtschap Biezenkuilen komen de scherven van roodbakkerd aardewerk: een melkteil, een pap-kommetje en een kookpot (grape), alsmede scherven van een kan van steengoed. Ze dateren uit de jaren circa 1500-1550. De vindplaats ligt niet ver ten westen van het hoofdkantoor van VDL.

Van de opgraving van het Kasteel van Blaarthem in 1974 komen een schrobpot en een kookpot (grape), beide uit de achttiende eeuw. Een schrobpot werd in de vloer ingegraven en diende voor het verzamelen van opgeveegd vuil. Van dezelfde vindplaats komt ook een 27,2 kg zwaar blok natuursteen.

Waarschijnlijk is het Ledesteen (uit de omgeving van Brussel), een steensoort die we ook kennen van de speklagen in de oostgevel van het Kasteel van Eindhoven. Andere toepassingen van deze steensoort zijn in de regio niet bekend.

De steen meet 30,0 x 28,5 x 16,5 cm en is door langdurig verblijf in de tuin in Leidschendam groen uitgeslagen. Aan de ene zijde is de steen geprofileerd, ook zijn op sommige kanten zaag-sporen zichtbaar (uit de steengroeve). Aannemelijk is dat deze steen onderdeel was van de omlijsting van de hoofdingang van het Kasteel van Blaarthem. Dat gaf dit kasteel een extra voorname uitstraling. In een andere bouwphase is de steen in het kasteel hergebruikt voor een raam- of deurscharnier: op de achterkant bevindt zich een scharniergegat van een ijzeren pin, een vierkante roestvlek en afgeschaafde delen van een niet goed hangende deur of raam.

Saffraan uit het Stenen Huis

Tijdens de opgraving in 1992 van het in 1583 verwoeste kasteeltje het Stenen Huis (juist buiten de stadskern van Eindhoven) zijn enkele beerputten gevonden. Omdat er destijds geen geld voor was konden de botanische resten uit die beerputten niet worden onderzocht. Dankzij een subsidie van de provincie Noord-Brabant kon dat eerder dit jaar wel gebeuren. Het onderzoek werd uitgevoerd door deskundige bij uitstek Henk van Haaster van het bedrijf BIAx in Zaandam. De resultaten van het onderzoek leverden een fraai beeld van de plantaardige voedselconsumptie in het Stenen Huis. Heel bijzonder is de vondst van resten van de exotische specerij saffraan uit een beerput die kon worden gedateerd in de jaren 1475-1583. Saffraan is afkomstig uit het Midden-Oosten. In Nederland werd tot dusver pas eenmaal eerder saffraan gevonden: in een beerput uit de achttiende eeuw in Amsterdam.

Een huisplaats uit de nieuwe tijd aan de Latestraat in Netersel

In opdracht van gemeente Bladel heeft VUHbs op 12 augustus 2019 een proefsleuvenonderzoek uitgevoerd in het plangebied Latestraat te Netersel. Aanleiding voor het onderzoek zijn plannen voor de bouw van een drie nieuwe woningen in het ongeveer 3000 m² grote plangebied. Bij dit project was vooraf volop discussie over de uitkomst van de grondboringen waarbij het archeologisch bureau bij hoog en laag beweerde dat de bodem dermate verstoord was dat die archeologisch niet meer interessant zou zijn. Uiteindelijk is de gemeente meegegaan in het advies van de regioarcheoloog om gravend onderzoek te verrichten.

Binnen het plangebied is sprake van een AC-profiel. De bodem classificeert als hoge zwarte enkeerdgrond, maar is geen esdek in de klassieke zin. Het gehele pakket is na de 17e eeuw omgespit en heeft geen originele opbouw (meer). De bodem is verstoord door recente (en minder recente) werkzaamheden zoals de bouw en sloop van (een) gebouw(en) en het opbrengen van grond.

Tijdens het proefsleuvenonderzoek zijn meerdere archeologische sporen aangetroffen waaronder een paalkuil, een kuil, een waterput, spitsporen en vooral verspitte banen en recente verstoringen (zie afb. hieronder). Een deel van deze banen bevatte opvallend veel baksteenpuin en natuurstenen brokken, op de tekening aangeduid als sloop laag. Er tussendoor werden enkele mogelijke (paal)-kuilen herkend, maar de sporen die gecoupeerd werden bleken steeds ondiepe spitsporen te zijn. Tussen de sporen van de sloop laag werd nog een cluster sporen aangetroffen met een afwijkende vulling, mogelijk deel van een oudere kuil. Geheel in het zuiden van proefsleuf 1 werd bovendien een waterput aangetroffen. Meer naar het oosten (in proefsleuf 3) hebben de banen geen puinvulling meer en lijken ze op grond van vulling en kleur ook jonger te zijn dan de banen die als sloop laag zijn aangeduid. In proefsleuf 2 zijn alleen meer reguliere spitsporenbanen en recente verstoringen aangetroffen.

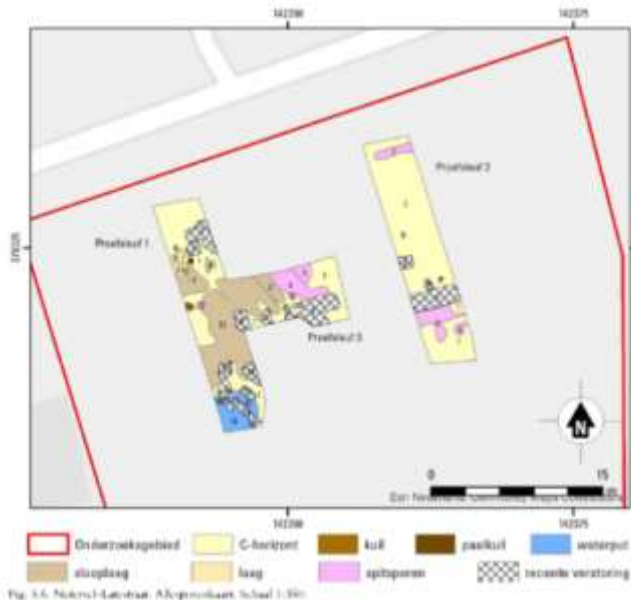

Fig. 5.6 Netersel - Latestraat. Allesporenkaart.

Het vondstmateriaal bestaat uit bouwpuin, aarde-werk en een fragment metaal. De vondsten zijn voornamelijk uit de verspitte laag afkomstig, slechts twee scherven komen uit de waterput. Het aarde-werk wijst als geheel op een datering tussen de vijftiende en de zeventiende eeuw. De bouw-keramiek bestaat uit een roodbakkend fragment baksteen en twee grijsbakkende vloertegel fragmenten. De fragmenten natuursteen zijn vooral natuurlijke brokken steen. Eén fragment zou als slijpsteen gebruikt kunnen zijn. Wat er vooral aan opvalt is de hoeveelheid natuursteen en dat deze alleen in de sloopleeg aanwezig is. Op grond hiervan valt te concluderen dat het hier gaat om funderingsmateriaal of delen van stiepen/poeren.

Met onderhavig onderzoek is aangetoond dat zich binnen het onderzoeksgebied een vindplaats bevindt. Het gaat om een huisplaats uit de 15e – 18e eeuw. Deze bevindt zich in het noordwesten van het onderzoeksgebied. De, met name in proefsleuf 1, aangetroffen sporen lijken te relateren aan een erf en de sloop van een gebouw dat op dit erf heeft gestaan. De verspitte banen met puin kunnen zijn ontstaan doordat het na de sloop nog resterende puin is ondergespit. Sporen van een gebouw zijn niet aangetroffen, mogelijk omdat het gebouw niet zo diep was ingegraven, hoewel het niet uit te sluiten is dat eventuele sporen zich buiten de proefsleuven of zelfs buiten het onderzoeksgebied bevinden. Het is niet uit te sluiten dat de aangetroffen puinresten afkomstig zijn van één van beide op de kadastrale kaart afgebeelde gebouwen. De aangetroffen vindplaats kan ten westen (en mogelijk ook te noorden)

van het onderzoeksgebied doorlopen. Ten zuiden van het onderzoeksgebied is de bodem verstoord door de bouw en sloop van kippenstallen.

Bron: Netersel, Latestraat. Inventariserend Veldonderzoek door middel van Proefsleuven (Zuidnederlandse Archeologische Notities 730), auteurs S. Reinstra & M. Bink, september 2019

Middeleeuwse ervan aan de Lubberstraat in Spoordonk

In opdracht van Ruimte voor Ruimte CV heeft BAAC in maart 2017 een opgraving uitgevoerd in het plangebied Lubberstraat te Spoordonk. Binnen het plangebied waren nieuwbouwwoningen met bijbehorende infrastructuur en groenvoorzieningen gepland. In het zuidelijke deel van het plangebied is een opgraving met in totaal vijf opgravingsputten met een totale oppervlakte van 3290 m² uitgevoerd, terwijl in het noordelijke deel een aan-vullend proefsleuvenonderzoek met een oppervlak van circa 130 m² heeft plaatsgevonden. In een relatief laag en nat gebied zijn onder een cultuur-dek en restant van een podzolprofiel bewonings-sporen en greppelstructuren uit de late middel-eeuwen en het begin van de nieuwe tijd aange-troffen. Ondanks dat de bodem op verschillende plaatsen is aange-tast door vergravingen, grond-verbetering en recente verstoringen, zijn de sporen overwegend goed geconserveerd, evenals het vondstmateriaal.

Een groot deel van de aangetroffen sporen kan worden toegeschreven aan gebouwplattengronden, waterkuilen en erf- en perceelsgrenzen. In totaal zijn zeven gebouwplattengronden vastgesteld, evenals twee erven met ieder twee gebruiksfasen. Rond de tweede helft van de 12e eeuw wordt erf 1 ingericht. Het erf bestaat in deze tijd uit een bijgebouw van het type B8. Zichtbare sporen van een huis zijn niet aanwezig. In de 13e eeuw begint gebruiksfase 2 van erf 1. Op de rand van het plangebied bevindt zich een deel van een hoofd-gebouw, direct ten noorden van het bijgebouw. Een waterkuil kan eveneens bij erf 1, fase b worden getrokken. De structuur bevindt zich aan de westelijke kopse kant van de boerderij. In de 13e eeuw begint ook de eerste fase (a) van erf 2. Mogelijk zijn beide erven gelijktijdig in gebruik geweest. Erf 2 bestaat uit een hoofdgebouw, twee bijgebouwen en een berg. Twee waterkuilen behoren gezien de locatie aan de kopse kant van de boerderij bij het erf. In hoeverre beide water-kuilen gelijktijdig gebruikt zijn of dat ze elkaars opvolger zijn, is niet te achterhalen. In het begin van de 14e eeuw begint de tweede gebruiksfase (b) van erf 2. Binnen het onderzoeksgebied zijn geen huizen of waterkuilen meer aangetroffen.

Enkel een schuur met twee zwaar uitgevoerde eiken palen en een asymmetrisch dak is in het plangebied aanwezig.

Na de eerste helft van de 13e eeuw lijkt er geen bewoning meer aanwezig in het plangebied. Het aardewerk laat echter een ander beeld zien, namelijk een aanwezigheid van bewoning tot in de 15e eeuw. Zichtbare sporen zijn hier echter niet voor terug gevonden. Het materiaal is ook hoofdzakelijk in greppelsystemen aangetroffen. Een mogelijke verklaring is dat in het plangebied zelf geen bewoning meer aanwezig is, maar wel in de directe omgeving. Materiaal uit de 16e eeuw is niet teruggevonden. Gezien het aardewerk dat in een aantal greppels is teruggevonden, worden de nog aanwezige greppels in het plangebied in de 17e eeuw dichtgegooid waarna het plangebied de functie van bouwland heeft gekregen zoals staat weergegeven op een historische kaart uit het begin van de 19e eeuw. Op deze kaart is ook een oost-west georiënteerd pad zichtbaar dat door het plangebied heenloopt. Tijdens het onderhavige onderzoek zijn de karrensporen van dit pad ook teruggevonden. De situatie blijft ongewijzigd tot in het begin van de 20e eeuw.

Bron: Wonen aan de Lubberstraat aan het eind van de 12e tot 15e eeuw. Resultaten van een proefsleufonderzoek en een opgraving in het plangebied Lubberstraat te

Oirschot (BAAC-project A-17.0016), auteur M. Kooi d.d. 3 juni 2019

Valkenswaard - Mgr. Smetsstraat

In opdracht van de gemeente Valkenswaard heeft Transect in mei en juli 2019 een archeologische onderzoek (proefsleuven en opgraving) uitgevoerd in het plangebied Mgr. Smetsstraat 30 in Dommelen. De aanleiding voor het onderzoek is de geplande sloop van een woning en de realisatie van een tweetal nieuwe woonkavels. Bij het onderzoek zijn meerdere paalsporen, kuilen, muurfragmenten, greppels, een waterput en twee waterkuilen aangetroffen, die samenhangen met de historische bebouwing die op de kaart van 1830 in het plangebied al aanwezig is. Hoewel de analyse c.q. uitwerking van de sporen nog moet gebeuren, kunnen de sporen overwegend gedateerd worden in de Nieuwe tijd. Bijzonder is een kelder die was opgebouwd uit plaggen. De structuur is ongeveer 3,5 bij 2,5 meter en is gemiddeld 20 cm diep. De wanden zijn één plag dik en zijn dusdanig naast elkaar gelegd dat zij een lineaire wand vormen. De bodem van de 'kelder' bestaat ook uit plaggen. De plaggen zijn hier niet in een regelmatig patroon neergelegd. Op zowel de hoeken, als halverwege de lange wanden zijn paalsporen herkend. Een muur ten zuiden van deze kelder hoorde mogelijk bij het huis wat op de kaart van 1830 wordt afgebeeld. Iets naar het noorden is nog een kelder gevonden, die wel uit baksteen was opgebouwd. Verder is nog een waterput opgebouwd uit plaggen op een wagenwiel gevonden. Het vondstmateriaal is relatief schaars en beperkt zich met name tot kleine fragmenten gebruiks aardewerk (met name roodbakkerd aardewerk, industrieel wit, steengoed). Verder zijn complete bakstenen en fragmenten van baksteen/mortel en dakpan verzameld. Andere materiaalcategorieën die voorkomen betreffen metaal (ijzeren spijker), hout (deel van een wagenwiel) en bewerkt natuursteen (deel van een maalsteen).

Circa 150 m ten zuidwesten van dit plangebied aan de Mgr. Smetsstraat 30, is nog een vindplaats aangetroffen en wel bij proefsleuvenonderzoek in het kader van de aanleg van de nieuwe N69. De verwachting was hier dat de eerder bij Dommelen-Lage Heide aangetroffen landweer hier ergens verder zou lopen. Het proefsleuvenonderzoek was hier dan ook vooral op gericht. In plaats van een landweer werden echter sporen van bewoning aangetroffen direct ten noorden van de Mgr. Smetsstraat. Het gaat onder meer om twee waterputten, vijf kuilen, zestien paalkuilen en enkele greppels. Een structuur is (nog) niet te herkennen in de sporen maar het lijkt te gaan om een meerfasig erf uit de

late middeleeuwen – nieuwe tijd. Verder zou mogelijk sprake kunnen zijn van een houtwal tussen twee greppels met haaks hierop greppels die op de overgang naar het lagere deel liggen. Of deze gelinkt kunnen worden aan de landweer, blijft nog even de vraag. Het aangetroffen aardewerk bestaat uit rood- en grijsbakkend aardewerk daterend uit de late middeleeuwen.

De plaggenkelder van bovenaf (Bron: Transect)

Proefsleuvenonderzoek in het toekomstige tracé van de nieuwe N69 (foto R. Berkvens)

Omdat behoud van de vindplaats als gevolg van de aan te leggen weg niet mogelijk is, zal hier nog vervolgonderzoek gaan plaatsvinden, ook om te kijken hoe ver de vindplaats naar het zuiden doorloopt. Hopelijk kunnen we dan ook het verdere verloop van de landweer te weten komen maar ook hoe de bewoning zich rond deze landweer ontwikkelde.

Bronnen:

Evaluatierapport Dommelen, Mgr. Smetsstraat 30. Gemeente Valkenswaard (NB). Inventariserend Veldonderzoek door middel van Proefsleuven (IVO-P) met doorstart naar een Opgraving (DO), auteur: E. Mol, d.d. 23-8-2019

Grenscorridor N69, deelgebied E. Gemeente Valkenswaard. Archeologisch vooronderzoek: een proefsleuvenonderzoek (RAAP Evaluatie- en selectierapport nr. 75), auteur M.D.R. Schurmans, versie 19 augustus 2019

Helmond in 100 stukskes wint 'de grote archeologie(publieks)prijs Nederland

Samen geschiedenis schrijven

In samenwerking met het Kunstkwartier is het project 'Helmond in 100 stukskes' opgestart. Inwoners van Helmond worden uitgenodigd om een kort verhaaltje te schrijven waarbij de voorwerpen uit de vuilstortplaats aanleiding zijn voor een persoonlijke herinnering, gebeurtenis of anekdote. Ouderen kennen vanuit hun jeugd nog veel objecten en het gebruik daarvan. Met de voorwerpen uit de vuilnisbelt op tafel vragen 'verhalenvangers' naar de herinneringen van 'ooggetuigen'. Met de verhalen krijgen de vondsten een betekenis die het waard is te delen met volgende generaties. Op deze wijze schrijven professionals en liefhebbers samen aan lokale geschiedenis.

Vondsten verbinden generaties

Het resultaat wordt een verhalenbundel en een tentoonstelling die langs scholen, wijkgebouwen en verzorgingstehuizen moet gaan. Het project laat de bijzondere periode zien waarin het leven veranderde van kleinschalig en zelfvoorzienend naar mondialisering. Niet eerder in de geschiedenis van de mensheid was er een dergelijk wereldwijde verandering en uitwisseling tussen samenlevingen. De vondsten, de verhalenbundel en tentoonstelling inspireren om meer herinneringen op te halen en het gesprek tussen ouderen en jongeren op gang te helpen. Daardoor ontstaat meer kennis van, en begrip voor, de leefwijzen en ervaringen tussen generaties. Samen met de ouderenorganisatie Lang Leve Cultuur, 'Hart voor ouderen' heeft het Kunstkwartier een inspiratiekoffer gemaakt met echte 'stukskes' uit de vuilstortplaats. Met spelletjes en

vragen worden meer verhaaltjes en herinneringen opgehaald.

Wil je er meer over weten dan kan [met deze link](#) het complete artikel worden gedownload.

LEZING 20 NOVEMBER OUD VUIL, NIEUWE INZICHTEN

Afval. Wat doen we er mee maar vooral wat kunnen we er mee? Voor de een is het vuil, voor de ander als een schat.

Weggoien van dingen omdat ze niet meer bruikbaar zijn doet de mensheid al sinds de oorsprong. De hoeveelheid dingen die weggegooid worden neemt steeds meer toe en ook hetgeen dat weggegooid wordt veranderd.

Verspreid over Nederland en ook daarbuiten worden met enige regelmaat voorwerpen gevonden met een relatief geringe ouderdom. Flessen, potten en serviesgoed maar ook metalen voorwerpen uit tijden van oorlog en vrede. Grote massa's fabrieksmatig vervaardigde objecten, ooit afgedankt en weggegooid, nu geliefd en gekoesterd.

De archeologie als wetenschap bestudeert als geen ander het afval van de mens. Afval vertelt ons wie

we zijn, wat onze stand van kennis en techniek is en hoe we omgaan met elkaar en de ruimte om ons heen.

Met de huidige crisis in de afvalverwerking in het achterhoofd, zal drs. Kasper van den Berghe, senior archeoloog met als specialisatie de nieuwste en moderne tijd, 20 november uitwijden over afval als bron van kennis.

Aan de hand van opgegraven voorwerpen uit met name de late 19e en vroege 20e eeuw, de periode waarin onze huidige maatschappij haar oorsprong vindt en die gekenmerkt wordt door industrieel gevoerde strijd, wordt de geïnteresseerde mee-genoemen in de wereld van gezondheid, techniek, oorlog, mode, duurzaamheid, bevolkingsgroei, globalisatie en communicatie. De avond is open voor zowel hobbyisten als beroepsmatig geïnteresseerden en onderzoekers.

Eigen vondsten mogen meegebracht worden voor determinatie of presentatie.

Kasper van den Berghe is Senior Archeoloog/ Senior Prospector bij Econsultancy en allround archeoloog met specialisaties in multidisciplinaire werkzaamheden in binnenstedelijk gebied, beleid en educatie en de materiële cultuur van de Nieuwe en Moderne Tijd.

De lezing wordt gehouden op 20 november in het Erfgoedhuis Eindhoven, Gasfabriek 2a, en begint om 20 uur. **Toegang is gratis, ook voor niet-leden.**

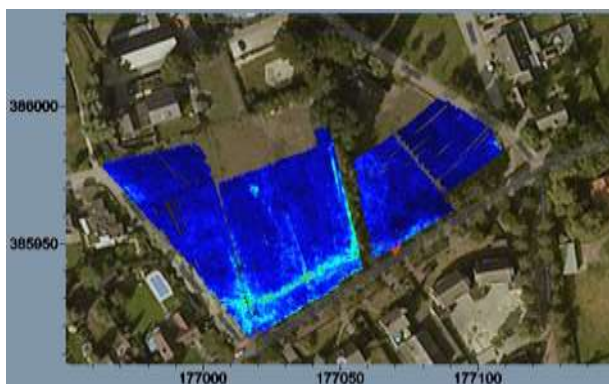

SLOTJE BRUHEEZE

In oktober 2016 werd door de WIMA een scan gedaan in een paardenbak waar Theo de Jong, de stadsarcheoloog van Helmond, het mogelijk achtte dat daar restanten van het slotje Bruheeze in de grond konden zitten. Inderdaad werden wat structuren zichtbaar die op een mogelijke (slot)-gracht konden wijzen. Dat is het gebied dat licht tussen de brede lichtblauwe verkleuringen aan de onderzijde van de scanafbeelding.

Een vervolg zou kunnen een boorraster uit te zetten om deze hypothese te testen. Het is echter bekend dat er nog minstens twee locaties zijn waar auteurs vermoeden dat het slotje hier gelegen heeft. Daarom gaan we hier met enkele mensen van de heemkundekring Helmond samen naar kijken. Enkele leden van AVKP zijn al uitgenodigd om hieraan deel te nemen, maar uiteraard kan iedereen die daar zin in heeft aan meedoen.

Om niet iedereen meteen in het diepe te werpen zal er op maandag 20 januari om 19.30 uur in Brouwhuis (Helmond) een eerste bijeenkomst zijn. Hier wordt het onderwerp nader toegelicht en zal de historicus Bas Aarts ons inleiden in de methode om iets dergelijks te onderzoeken. Onder andere komen aan de orde welke vragen je in het begin moet stellen, waar je informatie kunt vinden, welke bronnen er zijn en hoe je gevonden informatie toegankelijk maakt voor anderen.

Want daar gaat het in dit geval om. Zo mogelijk duidelijkheid krijgen over de (meest waarschijnlijke) locatie, zodat daarna, hetzij met de bodem-radar of door boren verder onderzoek mogelijk is.

Als je belangstelling hebt in praktische aanwijzingen hoe je archief- of bronnenonderzoek kunt doen of het gewoon leuk vindt om rond te snuffelen naar informatie, meld je dan aan bij Carel van den Boom ([klik hier](#)) of Ruud Hemelaar ([klik hier](#)). Zij kunnen je ook verder informeren over dit project.

NATIONALE ARCHEOLOGIEDAGEN IN DE REGIO

Op diverse plekken in Kempen en Peelland zijn activiteiten georganiseerd tijdens de Nationale Archeologiedagen. Een aantal verslagen:

Op zoek naar onzichtbare sporen in het landschap van Riethoven

Op zaterdagmiddag 12 oktober trok een groepje wandelaars door de bossen bij Walik voor een ommetje rond het Broodven. Door gebruik te maken van het Actueel Hoogtebestand Nederland, een digitale reliëfkaart op de eigen smartphone of op een analoge print, konden de deelnemers de subtiele rimpels in het landschap ervaren. De wandeling was georganiseerd in het kader van de Nationale Archeologiedagen.

Bij aanvang bleken 29 deelnemers geïnteresseerd om mee te lopen, vanaf de Eikestraat in Walik. Eerst werd uitgelegd hoe de digitale hoogtekaarten op de eigen smartphone geïnstalleerd konden worden via de app Explorer. De digitale kaarten geven een beeld van het aardoppervlak, waarbij de bomen zijn weg gefilterd. Dat zorgt ervoor dat je op het scherm meer kunt zien dan wanneer je gewoon om je heen kijkt.

Een handige hand-out met allerlei uitleg bood nadere toelichting, ook over de verschillende relictten die onderweg werden aangedaan. Daarna kon de wandeling beginnen. Even dreigde de motorsport een barrière te vormen voor deze erfgoedwandeling. In de bossen bij het Broodven vond namelijk ook het Open Nederlandse Kam-pioenschap Enduro plaats. Maar voorzichtig laverend tussen de roodwitlinten en de motor-rijders konden confrontaties worden vermeden.

De wandelaars kwamen uit verschillende Kempische dorpen, uit Bergeijk, Eersel, Hoogeloon en Knegsel, en uit het nabijgelegen gehucht Schadewijk. Zij moesten hun ogen goed de kost geven, want de bossen bij Walik zijn ruig en dicht. Op verschillende plekken werd toelichting over allerlei landschappelijke en archeologische 'beziens-waardigheden' die op de mobiele telefoon en in het echt te zien waren. De vertellers gingen in op allerlei overblijfselen die waren gevormd door ijs en mens. Zo werd een pingoruïne doorkruisd; een ronde laagte in het landschap waar ooit eens een ijslens lag. De nieuwste ideeën over raatakkers werden uit de doeken gedaan. Het nieuwe gegeven dat de wallen als akkers zijn gebruikt en niet de veldjes die de wallen omsluiten, leverde heel wat discussie op. Deze akkersystemen uit de Romeinse tijd worden tegenwoordig en masse op het Actueel

Hoogtebestand Nederland herkend. Ter plekke is het heel lastig om ze met het blote oog te kunnen waarnemen; het reliëf is zeer subtiel.

...op je telefoon...

Regelmatig werd er geciteerd uit de publicaties van Peter Panken (1819-1904) die de verhalen over het Broodven in de negentiende eeuw had vastgelegd. Volgens hem zijn de kuilen aan de rand van het ven gegraven door Spaanse militairen die daar in de Tachtigjarige Oorlog bivakkeerden. Ook de functie van de walsystemen uit de Late Middeleeuwen werd aan de deelnemers uitgelegd.

...in de natuur....

De grafheuvel aan het Broodven is – volgens Panken – een grafmonument die uit twee heuvels bestaat; een opgeworpen van rood zand en een kleine die daarboven op is aangelegd van zwart zand. Landschappelijk ligt deze zeer fraai. Ook karrensporen en de rechtlijnige patronen die door

bosaanleg zijn veroorzaakt, de rabatten, kwamen ter sprake.

Al deze relictten uit een ver en minder ver verleden zijn nog aanwezig, dankzij de conserverende werking van de Walikse bossen. De deelnemers gaven aan dat ze de wandeling interessant vonden en dat ze veel hadden geleerd. Johan Cruijff's wijze woorden waren zeer toepasselijk op de ervaringen tijdens deze smartphone-wandeling; 'Je gaat het pas zien, als je het doorhebt'. Al met al was deze vierde deelname aan de Nationale Archeologie-dagen weer geslaagd.

Liesbeth en Mat Theunissen

Heemkundevereniging 'De Hooge Dorpen: Vesssem, Wintelre en Knegsel'

Nationale Archeologiedagen 2019 Boekel

Op woensdag 9 en donderdag 10 oktober organiseerden de leden van de metaaldetectie-groep van de Heemkundekring al weer voor de vierde keer de archeologische zoekdagen. Deze keer kregen alle groepen 7 van de basisscholen van Boekel en Venhorst een uitnodiging om mee te doen. Elke groep werd in tweeën gedeeld.

De eerste groep ging zoeken op een mooi omgeploegd veld van de familie Van Sleeuwen. Hier konden ze ervaren wat het is om met een metaaldetector te zoeken. Bij elk piepgeluid vielen ze op de grond en begonnen met hun handen en schepjes te

graven. Trots lieten ze hun gevonden voorwerpen zien, zoals een medaille, armband of zelfs een muntje of musketkogel.

De andere groep kreeg in de Heemkamer een quiz over oude voorwerpen en een rondleiding langs de vele voorwerpen die in de loop der tijd zijn gevonden. Zoals de grote aardewerk potten uit de bronstijd en ijzertijd; in de volksmond genaamd 'de

Joekels van Boekel', die gevonden zijn bij opgravingen voorafgaand aan de bouw van basisschool Octopus in 2004.

Wilt u deze potten ook eens bekijken, dan bent u altijd welkom in de Heemkamer aan het Sint Janplein. Elke dinsdag open van 9-12 uur en vrijdag van 19-21:30 uur.

Loes Verkuylen, Metaaldetectiegroep.

Heemkundekring Sint Achten op Boeckel

Geweldige Nationale archeologie dag Uden

Het Romeinse feestje begon in alle vroegte met een regenboog en de zegen van boven.

Maar uiteindelijk werd het een schot in de roos. Zo noemde de verslaggever van DTV Uden het schat zoeken, veldwerk op de nationale archeologie dag. De bedoeling van de dag was al eerder ontstaan op het Natuurcentrum de Maashorst.

In samenwerking met de archeologische werkgroep van de Heemkundekring Uden en de cultuurmanager Kunst & Co (contact organisatie met scholen) was de Romeinse tijd onder de aandacht te brengen. De Romeinen hadden kralen, vooral van natuurlijke producten en mooi glas.

Wij kennen deze nog steeds maar misschien van plastic. Om het ambacht onder de aandacht te brengen was Esther van de Kerkhof aanwezig om glaskralen te maken. Het verleden koppelen aan het heden. Er waren veel activiteiten waardoor het een echt feestje was.

Romeinse spellen spelen of een spelletje maken (Latrunculi).

Kleien, kralen rijgen, schatgraven en ook nog een hapje te eten met wat muziek op de achtergrond.

Samenwerken was voor ons als werkgroep archeologie zeker de moeite waard, 160 kinderen die erg genoten van alle activiteiten. Het veldlopen met detectorwerk in 2 rondes leverde een hoog aantal (90 deelnemers) op waaronder veel kinderen.

Vondsten waren o.a. muntjes, knopen misschien reliekhouders en vingerhoed en??? Een archeologisch project met verrassingen.

Mooie opmerking van een deelnemer op de vraag waar je op moet letten als je gaat detecteren? Antwoord, dat de detector aan staat.

Onze archeologische detector specialist bedoelde echter, denk aan je veiligheid en pas op voor gevaarlijk vondsten, munitie, bommateriaal. Ongeveer 1000 bezoekers maakten kennis met een Romeins feest. Men wilde niet naar huis. Feestje is voor herhaling vatbaar.

Met dank aan het team van vrijwilligers

Een kleine impressie van de geweldige dag:

Schat zoeken in zandbak

veldwerk

Hanneke van Alphen

Werkgroep archeologie Heemkundekring Uden

Foto's W. Heijmans

AVKP/Erfgoedhuis samen met het Prehistorisch Dorp Eindhoven.

Na enkele edities van de NAD in het Erfgoedhuis werd er dit jaar voor gekozen om een samenwerking met het Prehistorisch Dorp aan te gaan. De reden daarvoor was dat het Archeologie-weekend samenvalt met de Marathon van Eindhoven en het Erfgoedhuis in de binnenstad dan zeer slecht bereikbaar is. Reden om te zoeken naar een partij die aansluit bij wat de AVKP/het Erfgoedhuis voorstaat en tevens naar een locatie die tijdens de archeologiedagen wél goed bereikbaar is. Het Prehistorisch Dorp kwam toen snel in het vizier. En zij wilden een gesprek met ons wel aangaan met betrekking tot een gezamenlijke organisatie.

Hoewel het in het begin van de onderhandelingen wel wat moeilijk was om onze zelfstandigheid in het organiseren van de NAD los te laten, zagen we toch gaandeweg steeds meer de leuke kanten van deze samenwerking. Er werden goede afspraken gemaakt, er moest veel geregeld worden, maar toen hadden we dan ook iets waarmee we voor de dag konden komen!

Vanuit de AVKP/het Erfgoedhuis werden er op zaterdag 12 en zondag 13 oktober zo'n tien activiteiten aangeboden die zich in het Prehistorisch dorp rond het Marktplaatsplein concentreerden –veelal buiten omdat het weer meewerkte- waardoor dat een heel levendig aanzien kreeg en waarin de groene AVKP-hesjes van de vrijwilligers goed opvielen. Middels de spandoeken van de Nationale Archeologie Dagen werd het publiek er al vanaf het begin van het pad naar de ingang op gewezen dat er wat extra's te beleven viel.

De bezoekers waren aangenaam verrast door de extra activiteiten: zoals verwacht was de metaal-detector één van de favorieten, evenals het uitpluizen van uilenballen onder de microscoop. Er werd flink gepuzzeld met de botten van een hertenskelet en met de kaken van diverse dieren. En niet alleen door kinderen: vaders en moeders en opa's en oma's deden net zo goed mee! Ook werden er verschillende interessante dingen aangeboden om te laten determineren, en de 3D-bril met het filmpje over Middeleeuws Eindhoven draaide overuren: daarvoor stonden de mensen in de rij! Marcus loogde voor deze gelegenheid in het Prehistorisch Dorp en leek net als iedereen van de levendigheid te genieten.

Ik denk dat we, als we terugkijken, kunnen zeggen dat er van een goede aanvulling op elkaars activiteiten sprake was, en dat we met elkaar een heel leuk weekend hebben neergezet. Ook het ED dacht er kennelijk zo over, getuige het enthousiaste artikel (met grote foto) in de krant van maandag. Alle vrijwilligers heel erg bedankt voor jullie inzet!
Ine Pulles

EXPEDITIE OVER DE MAAS

Een bezoekje aan een heel bijzondere archeologische vindplaats stond zondag 15 september op het programma. Een spectaculaire vindplaats die de archeologen jarenlang geheim hebben weten te houden.

We vertrokken vanaf het erfgoedhuis met een aantal personen naar Dreumel, het uiterwaarden-gebied tussen Alpen en Dreumel, waar het zandwin-gebied "Over de Maas" ligt. Sigrid van den Heuvel (vrijwilliger archeologie) wachtte ons al op bij een verlaten boerderij die nu dienstdoet als "schatkamer" opslagruimte, werkruimte en tentoon-stellingsruimte. Samen met haar collega vertelden zij heel enthousiast over de Romeinse boomstam-kano's die zij per toeval vonden. Het hoogtepunt was een boot van 6 meter lang "een middeleeuwse punter" van eikenhout en bijna helemaal gaaf, waarschijnlijk was deze boot ter plekke daar gemaakt.

In de tentoonstellingsruimte lagen twee boten opgeslagen in twee bakken met water. Een vrij-williger vertelt met veel enthousiasme en begeleid met foto's, hoe zij de boten uit het water haalden en in de bak met water legden. Dit was al een huzaren-stukje op zichzelf omdat achteraf bleek dat de bakken niet waterdicht waren.

Aan de muur hing een foto van de resten van een mammoet die ze gevonden hadden. In vitrines lagen veel bijzondere vondsten maar de echte belangrijke vondsten liggen inmiddels ergens anders in opslag. En er ligt nog veel meer in deze arm van de Maas! In nauwe samenwerking met een zandzuiger bedrijf zitten Sigrid met zo'n 28 vrijwilligers elke dag, al zeven jaren lang, op de zandzuiger om

zoveel mogelijk vondsten veilig te stellen. Met beperkte middelen en geen geld.

Na een dag op de zandzuiger worden alle vondsten op het eind van de dag in grote "Jumbo" tassen afgegeven bij de tijdelijke opslagplaats, waar vrijwilligers ze weer onderverdelen in scherven, botmateriaal etc. Intussen staan er rijen kratten waar alle gesorteerde vondsten bewaard worden. De opslagruimte barst na 7 jaar vondstopslag uit de voegen maar de vondsten blijven maar komen, elke dag.

Na een laatste kopje koffie en een kleine donatie voor deze vrijwilligers vertrokken we naar Kasteel Herne. Dit kasteel stamt uit de 14^e eeuw en ligt in de buurt van Wijchen. Het is weinig verbouwd en daardoor goed bewaard gebleven. Het is een kasteel wat sinds de 17^e eeuw niet meer bewoond was en ook nooit belegerd is geweest.

Via de brocante markt liepen wij via de hoofdingang zo de tv serie van "Floris" binnen. De binnenplaats uit de serie was duidelijk herkenbaar. Jelle gaf een boeiend betoog over de bouw van dit kasteel. Als laatste stond het Kasteel Batenburg bij Wijchen op het programma.

In 1794 stichtte de Franse troepen brand in het kasteel en ging hierdoor bijna helemaal verloren. Het enige wat overgebleven is zijn enkele stukken van muren. De Bronckhorstertoren staat nog grotendeels overeind. Ook de kelder met schietgaten is goed bewaard gebleven.

Hierna werd het tijd voor een drankje om e.e.a. te laten bezinken.

Diny Raaijmakers

NATIONALE ARCHEOLOGIEDAGEN IN MIDDEN BRABANT

De heemkundekringen uit Midden-Brabant, met name van Loon op Zand (Loon op 't Sandt), Oisterwijk e.o. (De Kleine Meijerij), Nieuwkuijk e.o. (Onsenoort) en Udenhout ('t Schoor) en Kaatsheuvel (De Ketsheuvel) organiseerden samen met de gemeentearcheoloog van Tilburg en met steun van de AWN de NAD 2019

Vrijdagavond en zaterdag

De NAD heeft tot doel om mensen in aanraking te brengen met archeologie. Dat gebeurde tijdens dit archeologieweekend op vrijdagavond met een viertal lezingen in het Natuurmuseum Tilburg en op zaterdag tijdens een 'buitendag' met diverse activiteiten bij Landgoed Bosch en Duin (Udenhout).

ArcheoLoon op zondag

Op zondag 13 oktober vond "In den Uilenhoek" in Loon op Zand ArcheoLoon 2019 plaats. Zo'n 150 bezoekers, jong en oud, genoten op een zonnige zondagmiddag van een kennismaking met archeologie. Amateurarcheologen en detectoramateurs uit de regio exposeerden hun vondsten en gaven daar enthousiast uitleg bij. Die vondsten varieerden in ouderdom van stenen gereedschappen uit de vroege steentijd (meer dan 12.000 jaar geleden) tot objecten uit de negentiende en de twintigste eeuw. Opvallend was een antiek pistool dat is gevonden in de rieten kap van een boerderij.

Ook waren er twee lezingen die druk werden bezocht. Stijn Heeren (VU Amsterdam) gaf uitleg over het project Portable Antiquities of The Netherlands (PAN). Hij maakte op boeiende wijze duidelijk waarom het zo belangrijk is dat amateurs – juist ook diegenen die zoeken met een metaaldetector – hun vondsten melden. Dat is van belang voor de wetenschap en vindsters hoeven hun vondsten niet af te staan en hun vindplaats ook niet prijs te geven aan de grotere buitenwereld. Paul Faes vertelde over zijn reconstructie van stadia waarin het grote Duitse munitiedepot dat de Duitsers tijdens de Tweede Wereldoorlog aanlegden tussen Loon op Zand en Kaatsheuvel werd opgeblazen (door de Duitsers zelf). Dat gebeurde deels op Dinsdag en deels tijdens het begin van de geallieerde Operatie Market Garden. De ontploffingen op de M.A.St. (Munitions Ausgabe Stelle) werden tot ver in de omtrek gezien en gehoord en er blijkt zelfs een filmpje te bestaan waarop zij te zien zijn. Een aantal van de grote kraters ligt nog in het bos – samen met andere sporen als loopgraven – en door alle informatie te

combineren met luchtfoto's van de RAF kan Faes nauwkeurig aangeven wanneer welke krater ontstond. Ook over de inrichting van het kamp maakt zijn onderzoek veel duidelijk.

Kinderen konden in een naastgelegen bosje met de metaaldetector muntjes opsporen die zij in een zelfgemaakt Romeins geldbuideltje mee naar huis konden nemen. Ook konden kinderen proberen van scherven weer een hele pot te maken, om vervolgens een goede tekening te maken van de nog ontbrekende stukjes en voor de kleintjes was een archeologisch memoriespel in een zandbak. Heel leuk was verder dat er verschillende mensen binnenliepen met gevonden voorwerpen om die te laten determineren en te bepalen wat de waarde ervan was.

Het was een eenvoudige, informele en vooral gezellige bijeenkomst waarbij iedereen spontaan met elkaar in gesprek raakte. Alle activiteiten in dezelfde ruimte die zodanig was ingedeeld dat niemand last van elkaar had. Dankzij een gulle sponsor en medewerking van de AWN bleven de kosten voor de heemkundekringen beperkt. Met tafels en stoelen kom je al een heel eind en vitrines konden worden geleend bij heemkundekringen in de buurt.

AWN afdeling Midden Brabant

Een tweede en niet onbelangrijke bedoeling was om te peilen of er voldoende belangstelling bestaat om de regionale afdeling van de AWN, Vereniging van Vrijwilligers in de Archeologie, nieuw leven in te blazen. De afdeling Midden-Brabant (afdeling 24) is al geruime tijd non-actief. Overgebleven leden zijn nu aange-sloten bij de afdeling in de omgeving van Eindhoven (Archeologische Vereniging Kempen en Peelland, AVKP) of de afdelingen West-Brabant en Zeeland. Dat is uiteraard geen ideale situatie. Om afdeling 24 nieuw leven in te blazen zijn voldoende belangstellenden nodig die ook een nieuw afdelings-bestuur kunnen en willen formeren. Gedurende de dag werd aanwezig dan ook gevraagd op een formulier aan te geven of (en in welke mate) zij hier belangstelling voor hebben. Dat leverde een aantal van vijftien geïnteresseerden op met wie op korte termijn contact zal worden opgenomen om te zien hoe we verder kunnen. De heemkundekringen blijven hierin voorlopig een rol spelen totdat AWN-afdeling Midden-Brabant weer op eigen benen staat.

Van groot belang was ook de ondersteuning vanuit de AWN die er grote waarde aan hecht als de afdeling Midden-Brabant weer op eigen benen kan gaan staan. De deelname van de gemeente Tilburg – die een eigen lezingenavond en dag in dit weekend vulde – is belangrijk omdat een goede samenwerking voor beide partijen (vrijwilligers en liefhebbers enerzijds en de overheid anderzijds) voor de archeologiebeoefening van groot belang is.

De gemeentelijk archeoloog is gebaat bij een brede interesse onder de bevolking. Het is goed dat nieuwe kennis over de eigen omgeving onder de mensen komt en in het politieke spanningsveld waarin een gemeente opereert, is het van belang dat er vanuit 'de bevolking' actieve

interesse zichtbaar is voor zaken als monumenten en erfgoed.

Ambitie

Bij voldoende belangstelling wil men weer activiteiten ontplooiën. Te denken valt aan lezingen, excursies (musea, opgravingen), deelname aan cursussen die de AWN met regelmaat organiseert en na enige scholing ook het meewerken als vrijwilliger tijdens een opgraving.

Als de heemkundekringen wat verder vooruit kijken, is er de wens meer te doen aan landschapsonderzoek. Dat gaat dan om de geschiedenis van het landschap, maar ook om de situatie van nu. Landschap is het resultaat van de voortdurende samenwerking tussen de natuur en de mens (cultuur). Bij een dergelijke benadering van landschap zijn meerdere disciplines belangrijk en de archeologie is daarvan een belangrijke. Omdat binnen de huidige archeologie landschap ook een belangrijk onderwerp van onderzoek is,

kan zeker op dit vlak ook nauw worden samen gewerkt met professionals zoals de gemeentelijk archeoloog van Tilburg. Dat omliggende gemeentes een eigen gemeentelijk archeoloog ontberen, is een gemis.

Tekst samengesteld vanuit persberichten en verslagen van André van Rijswoud, voorzitter Loon op 't Sand, Loon op Zand, Anton van Dorp, waarnemend voorzitter De Kleine Meijerij, Oisterwijk, Wim van Klaveren, AWN, Vereniging van Vrijwilligers in de Archeologie en Kees van Kempen, bestuur Brabants Heem

HET NBAG

Het wat?? Het NBAG! Het Noord Brabants Archeologisch Genootschap. Leden van de AVKP maken onderdeel uit van dit gezelschap. Het is een mengeling van beroepsarcheologen, de provinciaal archeoloog en een bont gezelschap van vrijetijdsarcheologen, historici en heemkundigen.

De doelstelling van het NBAG is tweeledig; kennis over de archeologie van Noord-Brabant bundelen en verspreiden en de belangstelling voor archeologie en betrokkenheid van de inwoners van Noord-Brabant stimuleren en ondersteunen.

Daarvoor wordt twee maal per jaar een studiedag georganiseerd. De laatste stond in het licht van de uitgave van het boek Drieduizend jaar bewoningsgeschiedenis in oostelijk Noord-Brabant. Op zondag 3 november 2019 is de najaarsstudiedag met als thema Landelijke wonen in prehistorisch en historisch Brabant, recente en grootschalige archeologische onderzoeken in Noord-Brabant.

Dit is echter niet de reden van deze tekst. Om de doelstelling verder te ondersteunen wordt al sinds 1992 de Kroniek uitgegeven. Hierin worden recente opgravingen en vondsten uit de provincie Noord-

Brabant gepresenteerd aan iedereen die er belangstelling voor heeft. Het NBAG is van plan alle teksten van de Kronieken te gaan presenteren middels de Brabant Cloud. Een deel van de Kronieken moet hiervoor nog gescand worden.

Daarna kunnen de teksten volgens een vast stramien in de Brabant Cloud worden geplaatst.

Dit betekent dat eenieder die met een toetsenbord overweg kan hierbij kan helpen. Aangezien degenen die hieraan meewerken een persoonlijke inlogcode krijgen kan hieraan thuis worden meegedaan. Je krijgt hierdoor zelf direct inzicht in de opgravingen in Brabant en helpt mee aan het promoten van de archeologie bij het grote publiek en de eigen heemkundekring(en).

Als je geïnteresseerd bent in dit project en wil weten of je hieraan mee kunt of wil doen, stuur dan even een mailtje aan Ruud Hemelaar ([klik hier](#)).

ZIJN ER FILMERS ONDER ONZE LEDEN?

We gaan wat korte YouTube filmpjes maken om te publiceren op onze website. Die geven per werkgroep een beeld van de activiteiten, zodat de eigen en nieuwe leden een beter beeld krijgen wat die aan het doen zijn.

Daarnaast gaan we wat YouTube filmpjes maken die een aantal archeologische bezigheden laten zien. Die kunnen gebruikt worden bij de basiscursus archeologie maar ook als ondersteuning van elk van onze leden.

Bij dit laatste gaat het om verschillende filmpjes (met uitleg) over hoe je moet schaven, couperen, afwerken, vlak- en coupetekenen en fotograferen,

wat een veldadministratie betekent, hoe je een waarnemingsverslag maakt, de basisbeginselen van restaureren, enzovoort.

Een project dus dat elke keer om korte duidelijke filmpjes gaat, waarbij het filmen, monteren en tekst eroverheen laten inspreken aan de orde komen.

Kun je dit en vindt je het leuk je medeleden hierdoor te helpen, meld je dan aan bij het Ruud Hemelaar ([klik hier](#)). Je wordt dan verder geïnformeerd over dit project.

NIEUWE AANWINSTEN BIBLIOTHEEK

Aanwinsten 23 augustus tot en met 24 oktober 2019

Boeken

Geschiedenis van de architectuur

Van de oudheid tot heden.

Jan Gypel

Uitgeverij Könemann 1996

Geschiedenis van de architectuur in de 20^e eeuw

Jürgen Tietz

Uitgeverij Könemann 1998

...dat men het goed van den ongeboornen niet mag verkoopen

Gemene gronden in de Meierij van den Bosch tussen hertog en hertog 1000-2000.

Door Hein Vera (proefschrift 2011, publiksuitgave 2014.

Pictures Publishers.

Goed Gevonden

Een historie van archeologen en "amateurs"

Een portret van Martien Weel 1935- 2011.

Martien Weel Fotografie Walter Lensink

Live.

Een dynamische hoeve

Veranderingen in boerderijgebouwen en hun omgeving in de Meierij van 's-Hertogenbosch 1662-2015.

K. Leenders.

Pictures Publishers.

Kruis of zwaard. (Jeugdboek)

Verhalen over de middeleeuwen.

Karel Verleyen, Frank Leys en Junius.

Davidfonds/ infodok1995

Rapporten

Het tweeluik: RAAP-rapport 3258 *De groene zoom van Eindhoven* en RAAP-rapport 3398 *Het landschap onder de stad* geeft een overzicht van het landschappelijk erfgoed van het totale grondgebied van de gemeente Eindhoven.

Raap Rapport 3258

De groene zoom van Eindhoven

Een cultuurhistorische waardenkaart van het buitengebied van Eindhoven, alsmede enkele groene delen van de bebouwde kom.

Auteurs: L Keunen en S van der Veen.

2017

Raap Rapport 3398

Het landschap onder de stad

Een cultureel historisch onderzoek naar de relictten van het pre stedelijk landschap in het stedelijk gebied van de gemeente Eindhoven. Versie 01-02-2019

Auteurs L. Keunen en B. van Snippenburg.

Conclusies Het landschap van Eindhoven veranderde in belangrijke mate onherkenbaar nadat het stedelijk gebied zich ontwikkelde. Vooral na 1945 ging het met die ingrijpende veranderingen heel hard, vooral in Woensel. Desondanks zijn op vele plekken in Eindhoven nog sporen te vinden van de pre stedelijke karakteristiek, soms heel expliciet en omvangrijk, soms klein en schijnbaar zonder betekenis. Opgeteld maken al deze aspecten echter, dat we al reizend door de stad een idee krijgen van enerzijds de landschappelijke geleding van het gebied, maar anderzijds ook de opbouw van Eindhoven uit een stad en omringende dorpsgebieden – met een geheel eigen geschiedenis en karakter. Het naar boven brengen van die sub lokale identiteiten, die een bijdrage kunnen leveren aan de kleurrijke geschiedenis van de stad als geheel, is onzes inziens één van de belangrijkste doelen waarvoor dit rapport een aanzet geeft.

Tijdschriften

Archeologie in Nederland

Jaargang 3 nr. 4 oktober 2019

Sporen en vondsten van een verdwenen landschap. Boerderijen en erven onder een voormalig fabrieksterrein in Son.

AWN Magazine

Jaargang 3 nr. 4 oktober 2019

Experimentele archeologie: reducerend pottenbakken in de Broekpolder.

Brabants Landschap 203 herfst 2019.

Thema: De tragiek van trage wegen in een snelle tijd. Over zachte en harde wegen.

In Brabant

Jaargang 10 nummer 3 september 2019 een zeeslag in een zee van heide. Jan Roymans en Marlien Janssens.

Marokkaans aardewerk in Brabantse bodem Ad van den Oord.

150 jaar leven in Eindhoven.

Overzicht van de gehele serie:

1. Stad in groei. Van company town tot designstad
2. Groeistad met internationale faam
3. Onderwijs in Eindhoven. Algemeen vormend onderwijs
4. Carnaval in Lampegat
5. Gezondheids- en armenzorg
6. Beeldende kunst. Over opgang en afbouw
7. Monumenten. Identiteitsdragers in de stad
8. Volkshuisvesting als permanente uitdaging

9. Philips tot 1961. Van gloeilampenfabriekje tot wereldspeler
10. Amusement en uitgaansleven
11. Textiel. Een verdwenen bedrijfstak
12. Onderwijs in Eindhoven. Beroepsvormend onderwijs
13. Overleven in oorlogstijd. Tweede Wereldoorlog
14. Naoorlogse vernieuwing. Wederopbouw 1945-1965
15. De stad in feeststemming. Over feesten en evenementen

VAN DEN LEESPLANK

De stad in feeststemming

Over feesten en evenementen
Peter Thoben:

In het vijftiende en laatste nummer in de serie 150 jaar leven in Eindhoven wordt de blik gericht op de feesten en evenementen die binnen de stad zijn gehouden. Tijdens het onderzoek blijkt, dat er zoveel festiviteiten en festivals geweest zijn, dat hier slechts een globaal overzicht aan de hand van programmaproefjes, feestgidsen en foto's gepresenteerd kan worden.

Feesten en evenementen geven kleur aan het leven, doorbreken de alledaagse sleur en zorgen voor vermaak en plezier. Daarnaast versterken ze de onderlinge band of saamhorigheid, want feestvieren doe je niet alleen. Feesten zijn er niet toevallig: ze markeren vaak een bepaalde gebeurtenis of specifiek moment. Feesten kunnen publiek op nationaal of lokaal niveau gevierd worden of privé in de familie- en vriendenkring en krijgen daardoor hun betekenis. Veel feestdagen in een christelijke en agrarische samenleving volgen het ritme van de seizoenen en de kerkelijke kalender. Carnaval en de jaarlijkse kermis zijn momenten, waarop huwbare jongens en meisjes elkaar treffen. Vanuit het burgerlijk beschavings-offensief in de negentiende eeuw worden kermissen met drinken, dansen, zingen en vechten als onbeschaafd beoordeeld en raken andersoortige feesten in zwang.

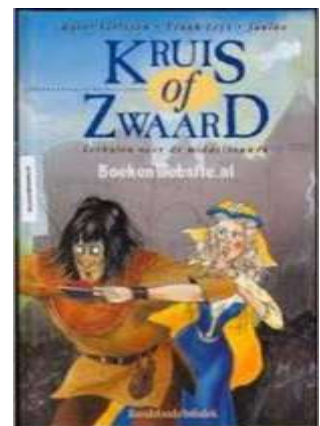
Nationale vieringen zoals Waterloodag, Onafhankelijkheidsdag, Koningsdag en Koninginnedag zijn gedenkdagen om het vaderlands gevoel op te wekken en de genegenheid tot het huis van Oranje uit te drukken om zo de nationale eenheid te bevorderen. In de feest comités heeft de bovenlaag van de

bevolking zitting en in de feestviering zelf spelen muziekgezelschappen, schuttersgilden en sportverenigingen steeds een belangrijke rol. Daarnaast drukt de rooms-katholieke kerk een stevig stempel op de stad met priesterfeesten en pastoorjubilea, Diocesane Katholiekendagen, Missieweken of Diocesaan Eucharistisch Congres. Met de ontkerkelijking is die categorie feesten verdwenen. Na de Tweede Wereldoorlog brengen de bevrijdingsfeesten met lichtjesroute en kunstmarkt velen op de been. Vanuit het Vakantie Comité en 18 September Festival komen de eerste aanzetten voor massale jongerenfestivals met veel eigentijdse popmuziek, waarvan Dynamo Open Air later het hoogtepunt vormt. Evenementen zoals Eindhoven=King, Dutch Design Week en Glow met honderdduizenden bezoekers zetten Eindhoven stevig op kaart, maar hebben ook economische betekenis voor de stad. Mensen houden van feestvieren, feestvieren hoort bij mensen.

Kruis of zwaard

Verhalen over de middeleeuwen
Karel Verleyen, Frank Leys en Junius (illustrator).

Een geschiedenis boek voor jongeren van af 12 jaar. Kijk en lees-boek met een schat aan informatie over plundende Vikings, oprukkende Moslims, Karel de Grote, ridders en hofdames, de Kruistochten. Kerken en Kathedralen,

minderbroeders en predikheren, heksen en ketters, de pest, de Honderdjarige oorlog, gilden en ambachten, de eerste universiteit, de Bourgondische hertogen.

In de pittige verhalen en boeiende teksten met veel illustraties komen de middeleeuwen opnieuw tot leven.

Carel van den Boom

ECHO'S VAN HET VERLEDEN BODEMRADAR IN DE ARCHEOLOGIE, TOVERIJ OF WETENSCHAP

Zoals bekend heeft onze vereniging een Werkgroep Innovatieve Meettechnieken ten behoeve van de Archeologie (WIMA). In de afgelopen 5 jaar heeft deze werkgroep ruim 80 projecten met een bodemradar gerealiseerd (zie foto). Hiervoor werd samengewerkt met Heem-kundekringen en beroepsarcheologen. Veel kennis en ervaring is hierdoor opgedaan die nu voor de toekomst is samengevat en vastgelegd in een boek.

In de oktober 2019 uitgave (nr.4) van Archeologie in Nederland stond een artikel "Meten is weten: de vrijwilligers van de WIMA". Tijdens de Reuvens-dagen in Apeldoorn zal het boek met de titel

ECHO'S VAN HET VERLEDEN bodemradar in de archeologie toverij of wetenschap

aan het daar aanwezige publiek gepresenteerd worden. Daarnaast zal in het werkgebied van de AVKP een introductiebijeenkomst georganiseerd worden, zodat ook onze leden en de

Heemkundekringen kennis te nemen van bodemradar in het algemeen en de resultaten in dit boek in het bijzonder.

Ben je nu al nieuwsgierig naar dit boek met de spectaculaire resultaten van de Werkgroep Innovatieve Meettechnieken t.b.v. de Archeologie, meld u dan aan op het e-mailadres wima.avkp@hccnet.nl en blijf op de hoogte!

